

Теоретичний аналіз наукових підходів і концепцій девіантної поведінки особистості у психології

В.А. Шимко, д. психол. н., с.н.с.

*Я.І. Мельник, ад`юнкт кафедри військової педагогіки
та психології Військового інституту*

*Київського національного університету ім. Тараса Шевченка
245440ss@gmail.com*

Методологія дослідження. Автор виходив з наступних методологічних позицій: розуміння сутності, структури, форм, видів, механізмів девіантної поведінки вимагає інтегративного підходу при аналізі різних теоретичних концепцій щодо конкретного суспільного феномену і проявляється у відповідних умовах культурного розвитку і часу, зокрема, це стосується девіантної поведінки військовослужбовців Збройних Сил України. З позиції інтегративного підходу чинники, що викликають, провокують, посилюють чи підтримують поведінку, що відхиляється, взаємодоповнюють один одного.

Результати. Встановлено, що сучасний стан вивченості проблеми девіантної поведінки особистості визначається різноманітними науковими підходами, має міждисциплінарний (психіатрія, кримінологія, правознавство, антропологія, етнографія, філософія, соціологія, психологія тощо) і разом з тим дискусійний характер. Єдиної систематизації поведінкових відхилень до теперішнього часу не вироблено. Девіантну поведінку можна розглядати з особистісних чи соціально-психологічних позицій.

Новизна. Встановлено, що девіантна поведінка різноманітна за структурою, типами, видами та формами. Під структурою девіантної поведінки розуміється специфіка поєднання і динаміка структурних елементів поведінки, що відхиляється, від норми. До типів девіантної поведінки належать різновиди поведінки залежно від особливостей взаємодії індивіда з реальністю і механізмів виникнення поведінкових аномалій. Форми девіантної поведінки мають загальні властивості, які є критерієм приналежності до групи девіацій.

Практична значущість. Наукове вивчення феноменів поведінки особистості, що відхиляється від соціальної норми, дозволяє перейти від заходів, спрямованих на покарання носіїв такої поведінки, до попереджувальних. Вирішення проблеми вивчення девіантної поведінки військовослужбовців у сучасному суспільстві вимагає комплексного залучення теоретичних знань.